

Kinda
kommun

Vattentjänstplan

2024-2036

Foto: Hovberget Åsunden, Anders Tingvall, Kinda kommun.

Innehåll

1.	Sammanfattning.....	3
2.	Bakgrund och syfte.....	3
	2.1. VA-planen kontra Vattentjänstplanen	4
	2.2. Vattentjänstplanens juridiska status.....	4
3.	VA-policy	5
4.	Genomförande av åtgärder	6
5.	Plan för den allmänna VA-anläggningen	6
	5.1. Övergripande planering	6
	5.2. Verksamhetsområden	7
	5.3. Dricksvatten	7
	5.4. Spillvatten.....	8
	5.5. Distribution.....	9
	5.6. Dagvatten och skyfall.....	10
	5.7. Bebyggelseutveckling och exploatering	14
	5.8. Ekonomi och taxor.....	15
6.	Plan för enskilt VA.....	16
	6.1 Enskilt dricksvatten	16
	6.2 Enskilda avlopp.....	17
	6.3 Bebyggelseutveckling och exploatering.....	18
	6.4 Information och stöd kring enskilt VA.....	18
7.	Plan för utbyggnad av allmänt VA.....	18
	7.1 Behov av allmänt VA	18
	7.2 Förutsättningar för VA-utbyggnad.....	19
	7.3 Genomförande av VA-utbyggnad	19
	7.4. I väntan på allmän VA-utbyggnad	21
	7.5 Bevakningsområden.....	22
8.	Konsekvenser av Vattentjänstplanen	22
	8.1 Konsekvenser för kommunens arbete	22
	8.2 Tekniska konsekvenser.....	22
	8.3 Ekonomiska konsekvenser.....	22
	8.4 Miljömässiga konsekvenser	22
	8.5 Sociala konsekvenser.....	23
	Bilaga 1 - Åtgärder	24
	Bilaga 2 - Begreppsförklaring	30

1. Sammanfattning

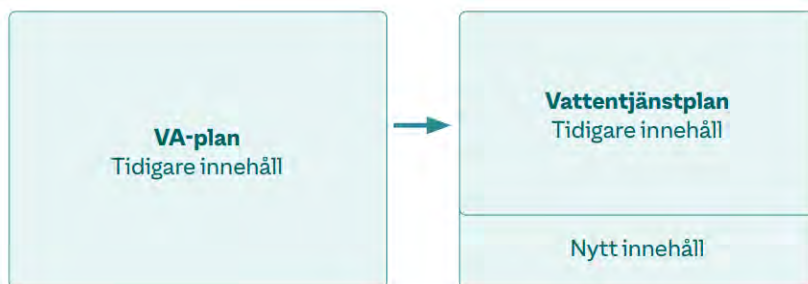
Vattentjänstplanen baseras till stor del på VA-planen men har kompletterats med de delar som behövs för att dokumentet ska få statusen av en Vattentjänstplan. I februari 2023 godkände kommunfullmäktige kommunens VA-plan. VA-policyn antogs i januari 2022 .

1 januari 2023 trädde ändringar i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) i kraft. Lagändringarna innebär i korthet följande:

- När kommunen bedömer behovet av en allmän VA-anläggning ska hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet genom en godtagbar enskild anläggning.
- Det ska finnas en aktuell vattentjänstplan för varje kommun. Den ska visa:
 - hur kommunen långsiktigt planerar för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster.
 - vilka åtgärder som ska vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall.
- Kommunen ska samråda med berörda fastighetsägare och myndigheter och ställa ut förslaget till granskning innan den antar eller ändrar en vattentjänstplan och ta hänsyn till de synpunkter som framkommer vid samrådet och granskningen.

Enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för perioden 2022–2027 ska kommunerna utveckla VA-planer som inkluderar dagvattenhantering.

Utifrån ändringarna i LAV och vattenmyndigheternas åtgärdsprogram behöver VA-planen uppdateras till en Vattentjänstplan.

Figur 1. VA-planens relation till Vattentjänstplanen.

2. Bakgrund och syfte

Kinda kommun står, liksom många andra kommuner, inför stora utmaningar för att säkerställa en hållbar vatten- och avloppsförsörjning (VA-försörjning) i framtiden. Lagstiftning och internationella överenskommelser kräver ökad hänsyn till miljön och utsläppen av miljöstörande ämnen till våra vatten måste minska. Ett förändrat klimat med ökad risk för översvämning och en förändrad grundvattensituation ställer också stora krav på den allmänna VA-försörjningen. Samtidigt är det mycket kostnadskrävande att driva och vidta åtgärder för att upprätthålla en säker VA-försörjning.

För att uppnå en hållbar vatten-, avlopps- och dagvattenförsörjning krävs en strategisk och långsiktig planering. Det är av stor vikt att VA-planeringen har en nära koppling till kommunens övergripande mål och visioner för bostadsbebyggelse, service och befolkningsutveckling.

Arbetet och processen med att komplettera VA-planen till en Vattentjänstplan har utförts enligt VA-organisationernas branschorganisation, Svenskt Vattens vägledning M152.

Figur 2. Bild över arbetsprocessen för Vattentjänstplanen.

Genom antagande av Vattentjänstplanen åtar sig Kinda kommun att arbeta i den riktning som planen anger och utveckla den allmänna VA-anläggningen. Vattentjänstplanen behöver vara hållbar över tid för att möta de utmaningar i form av utbyggnader och reinvesteringar som behövs för att klara miljömål och driftsäkerhet. Kommunen behöver även i framtiden kunna leverera ett friskt dricksvatten och ordna en hållbar avloppshantering för nuvarande abonnenter och samtidigt ge utrymme för kommunen att kunna växa.

2.1. VA-planen kontra Vattentjänstplanen

VA-översikten (är ett eget dokument) i VA-planen– är fortsatt ett eget dokument, men nu istället en del av Vattentjänstplanen.

VA-policyn – är oförändrad och är framöver en del av Vattentjänstplanen.

Genomförandeplanen i VA-planen– har uppdaterats och är framöver en del av Vattentjänstplanen. Uppdateringarna består främst av ytterligare beskrivning om skyfall och översvämningar. Även dagvattendelen har utökats. Genomförandeplanens åtgärdstabeller återfinns i Vattentjänstplanens bilaga 1. Åtgärdstabellerna är ett levande dokument, som uppdateras kontinuerligt.

2.2. Vattentjänstplanens juridiska status

Enligt LAV ska det finnas en aktuell vattentjänstplan i varje kommun. Kommunfullmäktige beslutar om antagande och ändringar. Kommunfullmäktige ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster. Planen inte är bindande.

Vattentjänstplanen ska ligga till grund för budget, verksamhetsplaner och översiktsplanering.

3. VA-policy

- *Kommunens arbete med frågor som rör VA-försörjning ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomster uppfylls.*
- *Kommunens hantering och planering av VA-försörjningen ska kännetecknas av långsiktig hållbarhet ur ekologisk, ekonomisk och social aspekt i hela kommunen*
- *VA-försörjningen ska säkerställas genom lokal och regional samverkan och planering.*
- *Kommunens VA-verksamhet ska ha en långsiktig förnyelse- och underhållsplanering för allmänna VA-anläggningar för att möjliggöra hållbar planering av åtgärder.*
- *Kommunens allmänna VA-verksamhet ska sträva efter att hålla jämn taxeutveckling genom långsiktig ekonomisk planering för att klara kommande behov i VA-anläggningar och VA-ledningsnätet.*
- *Kommunen ska tydliggöra och kommunicera den nytta som erhålls för VA-avgiften och inte bara kommunicera en kostnad.*
- *Beslut om åtgärder inom VA-försörjningen ska ske med hänsyn till hur översvämningar och andra klimatförändringar påverkar VA-systemet.*
- *De tre största vattenverken ska ha tillräcklig reservvattenförsörjning för att klara att förse anslutna abonnenter med dricksvatten*
- *Kommunens allmänna dricksvattentäkter ska ha aktuella vattenskyddsområden och skyddsföreskrifter. Liknande skydd bör finnas för större enskilda vattentäkter.*
- *Ett aktivt arbete ska bedrivas inom avloppsverksamheten för att minimera påverkan på miljön och recipienter, exempelvis genom uppströmsarbete och driftoptimering.*
- *Dagvatten ska hanteras som en resurs som berikar bebyggelsemiljön med avseende på upplevelser, rekreation, lek, naturvärden och biologisk mångfald.*
- *För att åstadkomma en hållbar dagvattenhantering ska dagvattenfrågan komma in tidigt i samhällsbyggnadsprocessen och behandlas på ett strukturerat sätt.*
- *Gränser för befintliga verksamhetsområden ska regelbundet ses över och där det bedöms motiverat anpassas verksamhetsområdet.*
- *Kommunen ska eftersträva att förnyelsetakten för det kommunala VA-nätet ska vara under 200 år.*
- *Tillsynen på enskilt avlopp ska fortsatt prioriteras i de områden där det finns störst risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.*
- *Kommunen ska tydligt kommunicera till medborgarna vilka områden som inom överskådlig framtid inte är aktuella för anslutning till allmän VA-försörjning, vilka områden där anslutning kan komma att bli aktuell på sikt samt i vilka områden anslutning planeras.*
- *Möjligheten att anordna gemensamhetsanläggningar ska beaktas i förhandsbesked/bygglöv vid byggnation av flera bostadshus vid samma tillfälle*
- *Politiker och kommunens tjänstemän som berörs av kommunens arbete med vatten- och avloppsförsörjning ska utbildas i VA-frågor.*

- *Kommunens invånare ska ha tillgång till tydlig och lättförståelig information i VA-frågorna.*

VA-policyns ställningstaganden har nedan (och i bilaga 1) omsatts till åtgärder.

4. Genomförande av åtgärder

En långsiktig VA-planering är nödvändig för att säkra VA-försörjningen över tid. Olika faktorer i omvärlden gör dock att det behöver finnas en flexibilitet i tidsramar och prioriteringar mellan åtgärder. En grov långsiktig planering har gjorts för att kunna bedöma det ekonomiska behovet framöver och kunna ställa prognoser för utveckling av taxa och resursbehov.

Vatten och avfallsavdelningen är ansvarig för den allmänna anläggningen men genomförandet av åtgärderna är beroende av flera aktörer, exempelvis Plan- och byggenheten som arbetar med exploatering och detaljplanering. I det gemensamma arbetet behöver också faktorer som ekonomi och hälso- och riskfaktorer beaktas. Samtidigt som åtgärder av mer akut karaktär ska kunna genomföras är det viktigt att hålla kursen i den långsiktiga planeringen.

Genomförandet av åtgärder sker i den takt som är möjlig i organisationen. Verksamhetsplanering bör genomföras varje år för att prioritera vilka åtgärder som ska genomföras året som kommer. För att planeringen ska optimeras tas även hänsyn till efterföljande år.

En förutsättning för planens genomförande är att det finns tillräckligt med resurser för att genomföra alla planerade aktiviteter. Vissa planerade åtgärder kräver konsultuppdrag, till exempel modellering och utredningsuppdrag.

Under varje rubrik nedan redovisas först ställningstagandet från VA-policyn, och därefter beskrivs hur det ska uppnås. I bilaga 1 finns en sammanställning över åtgärder, tidplan för när de ska genomföras och en kostnadsuppskattning. Bilagan är ett levande dokument som uppdateras kontinuerligt.

5. Plan för den allmänna VA-anläggningen

5.1. Övergripande planering

- *Kommunens hantering och planering av VA-försörjningen ska kännetecknas av långsiktig hållbarhet ur ekologisk, ekonomisk och social aspekt i hela kommunen*
- *Kommunens VA-verksamhet ska ha en långsiktig förnyelse- och underhållsplanering för allmänna VA-anläggningar för att möjliggöra hållbar planering av åtgärder*

VA-försörjningen ska säkerställa god och säker dricksvattenförsörjning samt bidra till att sjöar och vattendrag når god vattenstatus. Detta kräver ett ständigt pågående arbete med den allmänna VA-anläggningen.

Det finns behov av att ta fram en långsiktig investeringsplan som syftar till att framtidssäkra systemet med avseende på tillkommande kunder och förändringar i form av bland annat lagkrav, direktiv och klimatförändringar som kan påverka anläggningarna. Slutprodukten är en plan för åtgärder i distributionsnäten och produktionsanläggningarna, både avseende investeringar och reinvesteringar i verksamheten. Innan beslut tas genomförs förstudier och kalkyler som en del av beslutsunderlaget.

- *VA-försörjningen ska säkerställas genom lokal och regional samverkan och planering*

För att hantera de kommande utmaningarna behövs en organisation som är anpassad för framtiden och där samverkan sker över förvaltningsgränserna och kommungränserna.

- *Politiker och kommunens tjänstemän som berörs av kommunens arbete med vatten- och avloppsförsörjning ska utbildas i VA-frågor*

VA-försörjning är ett komplext område och beslut som fattas kan påverka verksamheten under lång tid framåt. Det är därför viktigt att politiker och tjänstepersoner som berörs av arbetet har kunskap om VA-frågor och hur nödvändiga beslut, t.ex. kapacitetsökningar på vattenverk, reningsverk, ledningsnät och pumpstationer samt VA i utbyggnadsområden påverkar verksamheten.

- *Kommunens invånare ska ha tillgång till tydlig och lättförståelig information i VA-frågorna*

Vattentjänstplanen och dess åtgärder är ett verktyg för att kommunicera internt i kommunen och för att informera och kommunicera med invånarna om vad som gäller och planeras, avseende VA-försörjningen. Det är viktigt att kommunicera och informera både med privatpersoner och exploitörer om t.ex. kostnader förknippade med enskilda vatten- och avloppsanläggningar samt fastighetsägarens ansvar för rening av spillvatten och dagvattenhantering.

5.2. Verksamhetsområden

- *Gränser för befintliga verksamhetsområden ska regelbundet ses över och där det bedöms motiverat anpassas verksamhetsområdet*

Verksamhetsområdet för det allmänna VA-systemet överensstämmer inte helt med distributionsnätet på flera orter. Verksamhetsområdena behöver även anpassas vid exploatering av nya områden.

- *Kommunen ska tydligt kommunicera till medborgarna vilka områden som inom överskådlig framtid inte är aktuella för anslutning till allmän VA-försörjning, vilka områden där anslutning kan komma att bli aktuell på sikt samt i vilka områden anslutning planeras*

Kommunen har genomfört en utredning för att undersöka om ytterligare bebyggelsegrupper har behov av att omfattas av verksamhetsområde för vatten och/eller avlopp enligt §6 i LAV. De bebyggelsegrupper som identifierades ha ett behov av ytterligare utredning är belägna längs Järnlundens västra strandlinje samt i och kring Opphem.

5.3 Dricksvatten

- *Kommunens VA-verksamhet ska ha en långsiktig förnyelse- och underhållsplanering för allmänna VA-anläggningar för att möjliggöra hållbar planering av åtgärder*

Kapaciteten i vattenverken i Kisa och Horn bedöms vara tillräcklig för att kunna försörja VA-abonnenterna, även vid den befolkningsökning som pekas ut i den nya översiktsplanen (totalt 5 500 invånare i Kisa samt 900 i Horn). I Rimforsa vattenverk kommer kapaciteten att behöva utökas för att klara det framtida maximala invånarantalet (totalt 4 500). Vid den ombyggnation av vattenverket som slutfördes 2020 genomfördes förberedelser för att kunna öka kapaciteten ytterligare. I övriga orter bedöms

befolkningsökningen vara marginell i förhållande till vattenverkens kapacitet. Åtgärder och investeringar på vattenverken sker idag vid behov. Det är önskvärt med en långsiktig åtgärds- och investeringsplan för vattenverken.

För bortledning av vatten från ett vattenområde eller grundvatten krävs tillstånd från mark och miljödomstolen enligt 11 kap 9§ miljöbalken. Uttagen vid Kisa och Horns vattenverk har tillstånd för uttag av vatten. För övriga vattentäkter bör vattendom sökas för att ge ett ökat skydd.

- *Kommunens allmänna dricksvattentäkter ska ha aktuella vattenskyddsområden och skyddsföreskrifter. Liknande skydd bör finnas för större enskilda vattentäkter*

Det finns god tillgång på grundvatten av bra kvalitet för dricksvattenproduktion och alla vattentäkter utom Ydrefors har vattenskyddsområden med föreskrifter. Det är dock viktigt att vattenskyddsområdena och dess föreskrifter regelbundet ses över så att de ger ett bra skydd.

- *De tre största vattenverken ska ha tillräcklig reservvattenförsörjning för att klara att förse anslutna abonnenter med dricksvatten*

Tillgång till rent dricksvatten är en nödvändighet för ett fungerande samhälle. Vid situationer då det inträffat en störning i den ordinarie försörjningen behöver en alternativ försörjning kunna sättas in. Vid kortvarig störning kan nödvattenförsörjning tillgodose det mest akuta behovet. Nödvattenförsörjning innebär leverans av vatten för dryck, matlagning och personlig hygien utan att nyttja det ordinarie ledningsnätet (till exempel med tankar eller tankbilar). Kommunen saknar en nödvattenplan. Det är också viktigt att genomföra regelbundna krisövningar för att upprätthålla kunskapen om planen.

Vid längre driftstörningar behöver reservvattenförsörjning kunna sättas in för att täcka ett nära normalt behov av vatten. Reservvatten innebär ersättning av en ordinarie vattentäkt om den blir obrukbar. Kommunen saknar en plan för reservvattenförsörjning. Detta är främst aktuellt för de större tätorterna Kisa och Rimforsa.

Brandvatten (släckvatten) är det vatten som räddningstjänsten använder i sitt arbete. Brist på vatten kan fördröja och försvåra räddningsinsatsen. Planering av brandvattenförsörjning behöver vara långsiktig för att säkerställa att räddningstjänsten kan utföra sitt uppdrag på ett bra sätt.

5.4. Spillvatten

- *Kommunens arbete med frågor som rör VA-försörjning ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomster uppfylls*
- *Kommunens VA-verksamhet ska ha en långsiktig förnyelse- och underhållsplanering för allmänna VA-anläggningar för att möjliggöra hållbar planering av åtgärder*
- *Ett aktivt arbete ska bedrivas inom avloppsverksamheten för att minimera påverkan på miljön och recipienter, exempelvis genom uppströmsarbete och driftoptimering*

5.4.1 Kapacitet och behov

Reningsverken i kommunen fungerar tillfredsställande och åtgärder- och investeringar på verken sker vid behov. Reningsverken har dock problem med hög andel tillskottsvatten, se vidare under 5.5. En minskad mängd skulle effektivisera reningen i verken, förbättra kapaciteten i ledningsnätet och minska risken för bräddningar.

Kisa reningsverk har tillstånd enligt miljöskyddslagen (beviljat 1995). Länsstyrelsen har påtalat att ett nytt tillstånd bör sökas utifrån nu gällande lagstiftning (Miljöbalken). Hösten 2022 påbörjades processen att söka nytt tillstånd. Den beräknas vara klar 2024.

Kapaciteten i reningsverken i samtliga orter förutom Rimforsa bedöms vara tillräcklig för att kunna försörja invånarna, även vid en befolkningsökning utifrån den nya översiktsplanen. I Rimforsa kan ytterligare ca 800 personer anslutas till befintligt reningsverk innan kapaciteten behöver utökas. Det innebär att utbyggnad av bostäder enligt de detaljplaner som tas fram och beslutas 2022-2023, kommer att rymmas i befintligt reningsverk, men därefter behöver kapaciteten utökas.

Åtgärder- och investeringar på reningsverken sker idag vid behov. Det är önskvärt med en långsiktig åtgärds- och investeringsplan för reningsverken.

5.4.2 Recipienter och påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten

Norra Kisasjön är recipient för utgående vatten från reningsverket i Kisa. Ledningsnätet i Kisa har pumpstationer med nöd-/bräddmöjligheter till både Kisasjön och Kisaån. Även dagvatten avrinner till Kisaån och Kisasjön.

Järnlunden är recipient för Rimforsa reningsverk. Pumpstationernas bräddavlopp rinner främst till Åsunden. Dagvattenutsläpp från Rimforsa sker både till Järnlunden och Åsunden.

Recipient för Horns och Björkfors reningsverk är Åsunden.

Påverkan från enskilda avlopp, se kapitel 6.2.

I Kisasjön är den ekologiska statusen måttlig och sjön upp når inte god kemisk status. Åsunden har god ekologisk status men uppnår inte god kemisk status. Järnlunden har otillfredsställande ekologisk status och uppnår inte god kemisk status.

Åtgärderna i Vattentjänstplanen har potential att minska påverkan på recipienterna och miljö kvalitetsnormerna för vatten.

5.5. Distribution

- *Kommunens VA-verksamhet ska ha en långsiktig förnyelse- och underhållsplanering för allmänna VA-anläggningar för att möjliggöra hållbar planering av åtgärder*
- *Kommunen ska eftersträva att förnyelsetakten för det kommunala VA-nätet ska vara under 200 år*
- *Beslut om åtgärder inom VA-försörjningen ska ske med hänsyn till hur översvämningar och andra klimatförändringar påverkar VA-systemet*

Det kommunala distributionssystemet består av ledningsnät med tillhörande pumpstationer/tryckstegringsstationer för dricks-, spill- och dagvatten. Ledningsnätet är byggt under en lång tid och har varierande brister och grad av renoveringsbehov.

I den nya översiktsplanen anges att befolkningen i Rimforsa ska öka. En förutsättning för detta är att VA-systemen klarar den extra belastningen. 2013 gjordes en utredning för att undersöka kapacitet och flöden i ledningsnäten i kommunen. Sedan dess har stora förändringar skett på ledningsnätet i främst Rimforsa. Det finns därför behov av en ny utredning. Det kommer att behövas en utbyggnad av ledningskapaciteten i Rimforsa. Under 2022-2023 har beräkningsmodeller tagits fram för delar av Rimforsa.

Driftstörningar som förekommer på vattenledningsnätet är främst vattenläckor. Kommunen arbetar proaktivt för att identifiera läckor och har egen läcksökningsutrustning. Det har även installerats fasta vattenmätare på nätet för att effektivisera arbetet med läcksökning. Det finns dock ett stort behov av förnyelse av ledningsnätet för att inte fler läckor ska uppstå. I den regionala vattenförsörjningsplanen lyfts även detta.

På spillvattennätet är det främsta problemet tillskottsvatten (dag- och dränvatten). Tillskottsvattnet kan dels bero på inläckage av dagvatten i spillvattensystemet (via t.ex. otäta skarvar), men även felkopplingar på ledningsnätet och fastigheter som är felaktigt anslutna. Enligt Allmänna Bestämmelser för brukande av den allmänna Vatten- och Avloppsanläggningen (ABVA) får inte dag- och dränvatten tillföras allmän ledning som inte är avsedd för sådant vatten, om inte VA-huvudmannen av särskilda skäl medgivit undantag.

Tillskottsvatten leder till ökade bräddmängder från spillvattennätet, onödig belastning på reningsverken och kan även öka risken för källaröversvämningar i fastigheter. Att lokalisera tillskottsvatten är ett arbete som är tidskrävande och tålamodsprövande.

Det finns ett stort behov av förnyelse av ledningsnätet. Det behöver utredas om befintlig sanerings- och utbyggnadsplan (förnyelseplan) är tillräcklig. Det är viktigt att säkerställa att de ledningar som har störst åtgärdsbehov blir prioriterade samt att förnyelsen blir ekonomiskt hållbar. Syftet med att ta fram en förnyelseplan är att hitta en takt för förnyelse som är både tekniskt och ekonomiskt optimerad. Svenskt vatten har tagit fram en mall för förnyelseplan för ledningsnätet, vilket kan fungera som ett stöd i arbetet.

Förändringar i klimatet förväntas öka förnyelsebehovet eftersom belastningen förväntas öka på ledningsnätet. Driftstörningarna är fortfarande på relativt låg nivå, men förväntas öka eftersom förnyelsetakten är för låg. Om förnyelsetakten kvarstår på den låga nivån kommer ledningsnätet inte att hålla tillräckligt bra kvalitet och läget blir akut. Akut läge betyder att driftstörningarna, avloppsstopp, översvämningar och förorenat dricksvatten ökar till en oacceptabel nivå. Klimatanpassning av den allmänna VA-anläggningen behöver utredas vidare.

5.6. Dagvatten och skyfall

- *Dagvatten ska hanteras som en resurs som berikar bebyggelsemiljön med avseende på upplevelser, rekreation, lek, naturvärden och biologisk mångfald*
- *För att åstadkomma en hållbar dagvattenhantering ska dagvattenfrågan komma in tidigt i samhällsbyggnadsprocessen och behandlas på ett strukturerat sätt*
- *Beslut om åtgärder inom VA-försörjningen ska ske med hänsyn till hur översvämningar och andra klimatförändringar påverkar VA-systemet*

5.6.1 Definitioner av dagvatten och skyfall

Regn- och smältvatten kallas dagvatten när det rinner av från vägar och byggnader. När det regnar mycket kraftigt under en kort period kallas det skyfall. Skyfall är ovanliga men beräknas bli vanligare i och med klimatförändringarna. SMHI:s definition av skyfall är minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut. Skyfall som uppfyller SMHI:s första definition är relativt ovanliga, därför används ibland även definitionen minst 15 mm regn på 15 min. Skyfall ger ofta upphov till översvämningar lokalt när stora vattenmängder samlas i lågpunkter i terrängen. Problemen med skyfall förvärras ju mer av markytan som är hårdgjord, med risk för översvämning av avloppsledningsnätet.

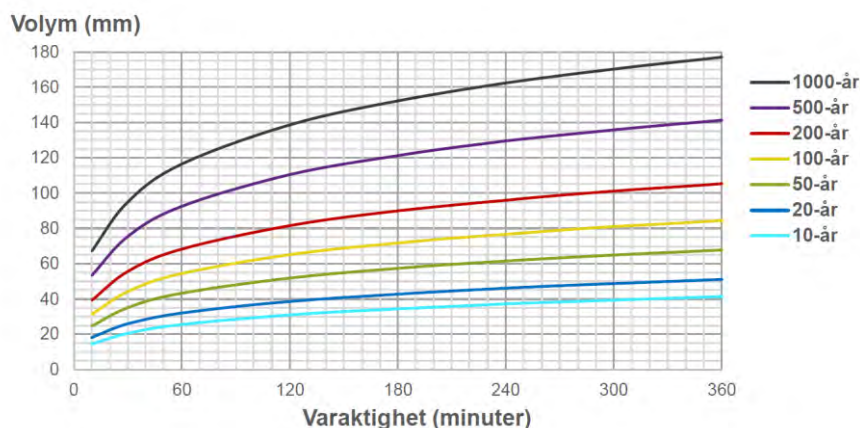

För att klassificera ett skyfall används begreppet återkomsttid. Det är ett statistiskt begrepp för att återge sannolikheten att ett visst skyfall inträffar. Ett regn med 100 års återkomsttid inträffar statistiskt sett en gång under 100 år, men kan också inträffa oftare än så. I tabellen nedan presenteras sannolikheten för att skyfall med olika återkomsttider inträffar under olika tidsperioder.

Återkomsttid	Tidsperiod			
	10 år	20 år	50 år	100 år
10 år	65 %	88 %	99 %	100 %
20 år	40 %	64 %	92 %	99 %
50 år	18 %	33 %	64 %	87 %
100 år	10 %	18 %	39 %	63 %
200 år	5 %	10 %	18 %	39 %
500 år	2 %	4 %	10 %	18 %
1000 år	1 %	2 %	5 %	10 %

Tabell 1. Sannolikheten för att skyfall med viss återkomsttid inträffar under en given tidsperiod.

Storleken på ett skyfall är inte enbart beroende på dess återkomsttid. Varaktigheten för ett skyfall spelar även roll då volymen nederbörd ökar med skyfall som har längre varaktighet. Detta innebär att ett skyfall med 100 års återkomsttid kan ha lika stor volym nederbörd som ett skyfall med 10 års återkomsttid, om varaktigheten för 100-årsregnet är kortare än för 10-årsregnet.

Figur 3. Samband mellan volym och varaktighet för skyfall med olika återkomsttider.

5.6.2 Skyfallskartering

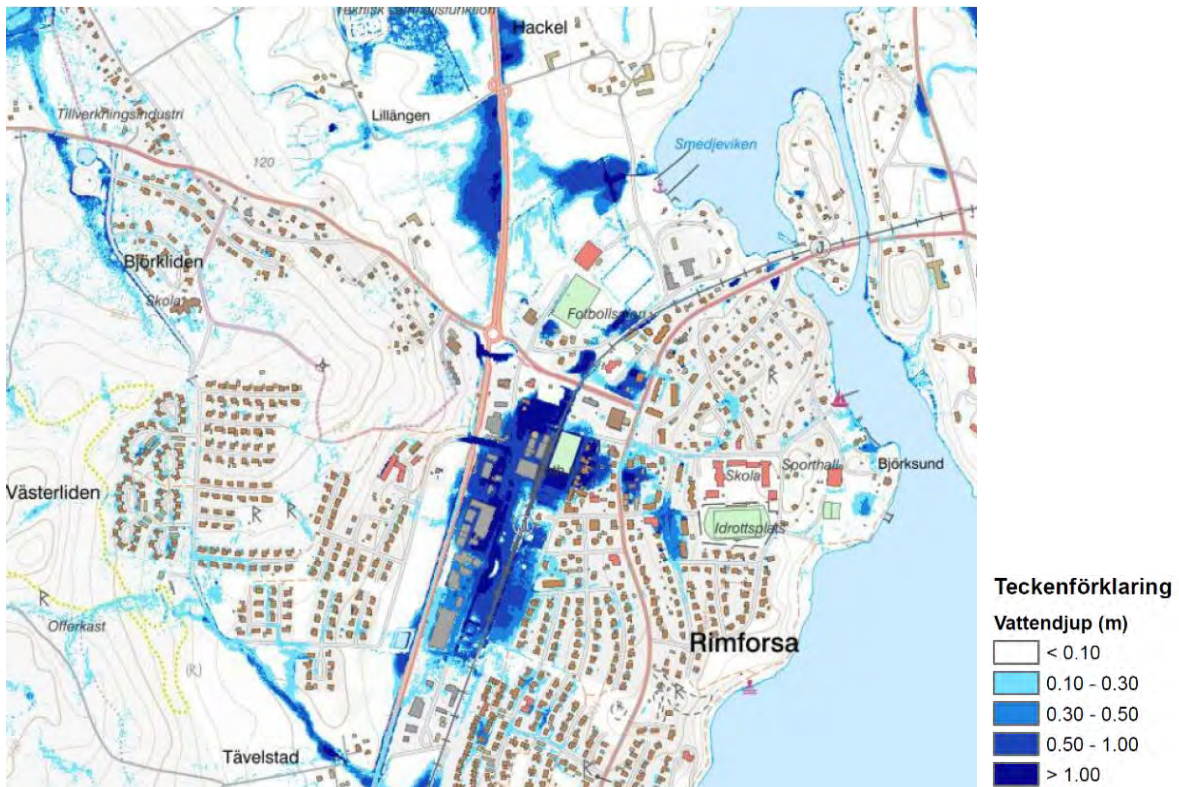
Skyfall med 100 års återkomsttid används vanligtvis vid skyfallskarteringar och bedöms vara en lämplig utgångspunkt inom samhällsplaneringen.

En skyfallskartering (100-, 200-, 500- och 1000 års regn) för Kisa och Rimforså tättort genomfördes under 2022 i samband med arbetet med den nya översiktsplanen. Karteringen visar att översvämningar främst uppstår i närheten av Kisaån och i anslutning till järnvägen i centrala Kisa. En del lokalgator påverkas även av stående vatten.

Figur 4. Maximalt vattendjup vid 100 års regn i Kisa.

Karteringen för Rimforsa visar att större vattenmassor, med ett djup på upp till 1 meter, ansamlas under skyfallet invid byggnader längs Industrivägen. Andra områden där vatten blir stående är runt bäcken som sträcker sig från Granredsgården till Dalboviken och bäcken från Nygård till Håkanstorp. Vid de två nämnda vattendragen finns det dock begränsat med bebyggelse.

Figur 5. Maximalt vattendjup vid 100 års regn i Rimforsa.

5.6.3 Ansvarsfördelning för dagvatten- och skyfallshantering

Dagvatten är VA-huvudmannens ansvar att hantera medan skyfall är kommunens ansvar.

Nya duplikatsystem	VA-huvudmannens ansvar		Kommunens ansvar
	Återkomsttid för regn vid fylld ledning	Återkomsttid för trycklinje i marknivå	Återkomsttid för marköversvämning med skador på byggnader
Gles bostadsbebyggelse	2	10	> 100 år
Tät bostadsbebyggelse	5	20	> 100 år
Centrum- och affärsområden	10	30	> 100 år

Tabell 2. Ansvarsfördelning mellan VA-huvudman och kommunen (Svenskt Vatten P110).

Fastighetsägaren har ansvar för att skydda sin egen fastighet mot översvämningar som orsakas av regn med en återkomsttid på över tio år, vilket även innefattar skyfall.

Det är kommunens ansvar, som planläggande myndighet, att planera och höjdsätta samhället för att minimera konsekvenserna vid översvämningar orsakade av flöden som är större än VA-huvudmannens ansvar. Det innebär bland annat att se till att marken är lämplig utifrån risker för översvämning, ras, skred och erosion. Kommunen ska också värdera och minska risken för klimatrelaterade skador på det redan byggda samhället.

Översvämningar till följd av extrema flöden i vattendrag, riskanalyser för dammar och översvämning till följd av skyfall ska behandlas i andra kommunala planeringsunderlag. Översiktsplanen är ett strategiskt verktyg där en inriktning ges för hur kommunen avser att hantera översvämningsrisk i den fysiska planeringen.

5.6.4 Hantering av dagvatten och skyfall

En hållbar dagvattenhantering är nödvändig för att hantera ökad nederbörd och för att motverka spridning av föroreningar till vattendrag och sjöar. Det saknas idag kunskap hur framtida klimatförändringar påverkar dagvattensystemen, men detta bör utredas. Inom verksamhetsområdena för dagvatten avleds dagvatten via det kommunala dagvattenledningsnätet till recipient. I Kinda finns allmänna dagvattenledningar i Kisa, Rimforsa, Horn och Hycklinge. I Kisa och centrala Rimforsa är dagvattensystemet väl utbyggt och avledning av dagvatten sker främst i duplikata system (dagvatten avleds till dagvattenledningar och spillvatten avleds till spillvattenledningar).

Kommunen tar under 2023 fram riktlinjer för dagvatten som ska tillämpas vid bl.a detaljplanarbete.

Hantering av skyfall skiljer sig från hantering av mer normalt förekommande regn, dagvatten. Vanliga regntillfällen kan i stor utsträckning hanteras i ledningssystem och olika typer av dagvattenlösningar. Vid extrema regntillfällen som skyfall blir dagvattenledningarna fulla och det uppstår en vattenmättnad i marken vilket gör att den ytliga avrinningen ökar och leder till att översvämningar uppstår.

Länsstyrelsen rekommenderar att:

- Ny bebyggelse planeras så att den inte tar skada eller orsakar skada vid en översvämning från minst ett 100-årsregn.
- Risken för översvämning från ett 100-årsregn bedöms i detaljplan och eventuella skyddsåtgärder säkerställs.

- Samhällsviktig verksamhet ges en högre säkerhetsnivå och planeras så att funktionen kan upprätthållas vid en översvämning.
- Framkomligheten till och från planområdet bedöms och ska vid behov säkerställas.

I samband med framtagande av nya detaljplaner görs vid behov en dagvatten- och skyfallsutredning för respektive plan. Grundprincipen är att dagvatten från nya områden ska fördröjas och renas inom området. Vid extrema regn, så som ett 100-årsregn, kan flöden uppstå där planområdets dagvattenlösning inte räcker till för att hantera skyfallet. Det är därför viktigt att höjdsätta planområdet så att vatten kan transporteras via sekundära avrinningsvägar vidare ut i t ex grönområden.

5.6.5 Höga flöden i sjöar och vattendrag

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har gjort en översiktlig översvämningskartering för Stångån och Storån/Kisaån. Kartering visar att vid ett 100-årsflöde finns risk för översvämning av bland annat Kisa vattenverk, Kisa avloppsreningsverk samt flera pumpstationer i Kisa.

Kinda kommun har även låtit göra en översvämningsutredning som inkluderar nivån i Kisasjön. Efter utloppet från Kisasjön (norrut från Kisa) finns flera broar och dammbyggnader som fungerar som flaskhalsar, vilket medför risk för översvämning vid höga flöden i Storån.

Det finns i Rimforsa med omgivning flera områden som ligger lågt och riskerar att översvämmas vid hög vattenföring i Stångån och höga vattennivåer i Järnlunden och Åsunden. Vid stor tillrinning styrs vattennivåerna i Järnlunden och Åsunden till stor del av avbördningskapaciteten för dammen i Brokind och förträngningen i Rimforsa kanal.

Det finns ett behov av att mer i detalj, studera konsekvenserna av skyfall och höga flöden för den allmänna VA-anläggningen.

5.7 Bebyggelseutveckling och exploatering

Vid bebyggelseutveckling och exploatering av områden inom kommunen behöver VA-planeringen och den fysiska planeringen samordnas löpande mellan berörda avdelningar. Översiktsplanen fungerar som riktlinje för bebyggelseutvecklingen. Vid planering av till exempel tätbebyggda områden tas detaljplaner fram som reglerar hur mark får användas och bebyggas. Det är viktigt att VA-huvudmannen ger sin syn på var kommunen kan utvecklas sett ur ett VA-perspektiv och att förutsättningarna för vatten och avlopp är klarlagda innan ett planarbete påbörjas. Tidsperspektivet som VA-huvudmannen har för utbyggnad är en viktig aspekt i detaljplanearbetet. Det krävs samtidigt en långsiktig planering för exploatering som påverkar allmänt VA. Finansiering av nya områden behöver utredas innan beslut om ett nytt område fattas. Förutsättningarna är olika för olika områden och det kan innebära en stor ekonomisk påverkan på VA-kollektivet.

5.7.1 Exploatering innanför verksamhetsområden

Det planeras för flera bostadsprojekt i kommunen, främst i Rimforsa och Kisa, där det sammanlagt planeras för flera hundra nya bostäder. Kommande exploateringar och efterföljande befolkningstillväxt gör att kapacitetshöjande åtgärder kommer att behövas.

Vid exploatering inom verksamhetsområdet ansvarar kommunen för att anordna allmänt vatten och avlopp.

5.7.2 Exploatering utanför verksamhetsområden

Kinda kommun har en stor landsbygd. Befolkningen på landsbygden är en förutsättning för att bevara och utveckla många av de kvaliteter som utgör Kindas karaktär.

En trend som påverkar hela samhället är att engagemanget i ideellt arbete minskar. För VA-frågorna innebär det att intresset att genom samfälligheter och föreningar sköta vatten- och avloppsreningsanläggningar minskar. En konsekvens av detta kan tänkas bli att fler små reningsverk och vattenverk kommer att skötas av kommunen eller kanske av privata företag eftersom det krävs både tid och kunskap för att kunna sköta, så att det uppfyller de miljökrav som ställs på dem.

Kommunens skyldighet att bygga ut kommunalt VA till bebyggelseområden inträder när det finns ett behov av hälso- och/eller miljöskäl. Kommunen bedömer inte att det finns ytterligare områden som i nuläget bör omfattas av verksamhetsområde för dricks- eller spillvatten. Ev. kan bebyggelse längs Järnlundens västra strand samt i och kring Opphem bli aktuella, men ytterligare utredning krävs.

5.8 Ekonomi och taxor

- *Kommunens allmänna VA-verksamhet ska sträva efter att hålla jämn taxeutveckling genom långsiktig ekonomisk planering för att klara kommande behov i VA-anläggningar och VA-ledningsnätet.*
- *Kommunen ska tydliggöra och kommunicera den nytta som erhålls för VA-avgiften och inte bara kommunicera en kostnad.*

Vatten- och avloppsverksamheten i Kinda bekostas av VA-kollektivet med hjälp av en politiskt fastställd taxa. Verksamheten ska bedrivas till självkostnadspris och ha ett nollresultat, det vill säga varken gå med vinst eller förlust.

VA-taxan består av två delar. Den ena delen är bruksavgift, som är en löpande och rörlig avgift, som ska täcka kostnaden för vattenförbrukning, omhändertagande av avloppsvatten samt drift och underhåll. Den andra delen är en anläggningsavgift, som är en engångsavgift, som betalas i samband med att en förbindelsepunkt för vatten och avlopp är upprättad och meddelad till fastighetsägaren.

Vid VA-utbyggnad ska projekten finansieras av anläggningsavgiften enligt någon av nedanstående modeller, alternativt genom en kombination av flera. En grundförutsättning är alltid att kommunfullmäktige beslutat att området ska ingå i verksamhetsområde för kommunalt VA. Detta för att kunna tillämpa gällande VA-taxa enligt Vattentjänstlagen (2006:412).

1. Som huvudalternativ ska finansiering ske via uttag av anläggningsavgifter enligt gällande VA-taxa.
2. Om anläggningsavgifterna enligt VA-taxan inte täcker anläggningskostnaden kan sär taxa bestämmas av kommunfullmäktige. En förutsättning, enligt Vattentjänstlagen, för detta är att "anläggningskostnaden på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktning värd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet". Utredning sker i varje enskilt utbyggnadsområde.
3. Om gällande VA-taxa inte täcker anläggningskostnaden och sär taxa inte kan tillämpas kan kommunen välja att skattefinansiera VA-kostnaderna. Det måste då ske inom ramen för kommunallagen.

Det är viktigt att tydliggöra hur kommande investeringar och underhåll på ledningsnät och anläggningar kommer att påverka VA-taxan och en översyn av taxenivån bör ske varje år. Information bör regelbundet delges både politiker och användare.

6. Plan för enskilt VA

Kommunen har ett planeringsansvar för att säkerställa att områden med enskild VA-försörjning inom sammanhållen bebyggelse har förutsättning för en god egen VA-försörjning. I stora delar av kommunen bedöms det inte finnas behov av en anslutning till det kommunala VA-nätet. Fastigheter kan ligga i områden som bör få kommunalt VA, men där det kommer att dröja mer än 10 år innan de kan få kommunalt VA. Inom dessa områden ansvarar fastighetsägarna själva för att ordna väl fungerande enskilda eller gemensamma VA-anläggningar.

- *Kommunen ska tydligt kommunicera till medborgarna vilka områden som inom överskådlig framtid inte är aktuella för anslutning till allmän VA-försörjning, vilka områden där anslutning kan komma att bli aktuell på sikt samt i vilka områden anslutning planeras*

Innan utbyggnad av allmän VA-försörjning sker kan frågor om enskilda avloppslösningar uppkomma i samband med bygglovsansökningar, klagomål på undermåliga avlopp, anmälan om ändring av befintlig avloppsanläggning eller ansökan om tillstånd till nya avloppsanläggningar.

I områden, som är eller kan bli aktuella för någon form av bebyggelseutveckling, ska VA-frågorna i första hand hanteras vid framtagande av nya detaljplaner eller ändring av detaljplaner. VA-utredningar är det viktigaste underlaget för att i detaljplanen långsiktigt säkra en trygg VA-försörjning i dessa områden. När det inte är aktuellt att ta fram en detaljplan behöver prövningen för varje enskild fastighet ske i samband med att förhandsbesked eller bygglov hanteras. Då tas det ställning till om VA-frågorna behöver lösas i ett större sammanhang eller om det går att lösa enskilt på ett godtagbart sätt.

6.1 Enskilt dricksvatten

- *Kommunens allmänna dricksvattentäkter ska ha aktuella vattenskyddsområden och skyddsföreskrifter. Liknande skydd bör finnas för större enskilda vattentäkter*

Det krävs inget tillstånd för att anlägga en vattentäkt som försörjer ett till två hushåll eller en jordbruksfastighets husbehovsförbrukning, så kommunen har inget register över fastigheter med enskild vattenförsörjning. Kommunen har inget tillsynsansvar för enskilda vattentäkter som försörjer mindre än 50 personer eller producerar maximalt 10 m³ dricksvatten per dag. För större gemensamhetsanläggningar för dricksvatten (>50 personer eller mer än 10 m³/dygn) och livsmedelsverksamheter med eget dricksvatten ansvarar Miljöenheten för tillsynen. I dagsläget finns inga större gemensamhetsanläggningar för dricksvatten i kommunen.

Kvaliteten i de enskilda dricksvattentäkterna kontrolleras av fastighetsägarna. Det betyder att Miljöenheten inte får analysrapporter för kännedom per automatik, utan endast om fastighetsägarna väljer att delge analysrapporten på eget initiativ.

6.2 Enskilda avlopp

- *Kommunens arbete med frågor som rör VA-försörjning ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomster uppfylls*
- *Tillsynen på enskilt avlopp ska fortsatt prioriteras i de områden där det finns störst risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön*
- *Möjligheten att anordna gemensamhetsanläggningar ska beaktas i förhandsbesked/ bygglov vid byggnation av flera bostadshus vid samma tillfälle*

Miljöenheten ansvarar för tillstånds- och tillsynsändan för enskilda avlopp. Det är av stor vikt att standarden på de enskilda avloppen är god, eftersom utsläpp av orenat avloppsvatten försämrar möjligheterna att uppnå god status i vattendrag och sjöar. Det finns även risk att vattentäcker förorenas av avlopp med dålig funktion.

Som en del i arbetet med VA-planen har riktlinjer för enskilda avlopp tagits fram ("Riktlinjer för hantering av befintliga och nytillkomna enskilda avlopp i Kinda kommun (1-200 personekvivalenter (pe)"). Innehållet/bedömningarna i riktlinjerna är inte nya, men med ett särskilt dokument (riktlinjer) blir det tydligare för invånare i kommunen vad som krävs för en enskild avloppsanläggning. Riktlinjerna är vägledande, varje ärende prövas utifrån de förutsättningar som finns i det enskilda fallet. Riktlinjerna är fastställda av Samhällsbyggnadsnämnden 2022-05-24.

Kommunen ska ställa krav på de enskilda anläggningarna utifrån skyddsbehovet i det område där det renade avloppsvattnet släpps ut. Ett område har antingen normal eller hög skyddsnivå. Definitioner av normal respektive hög skyddsnivå samt krav på rening finns i riktlinjerna.

Inventering av enskilda avloppsanläggningar är en viktig åtgärd i syfte att minska risk för påverkan på människors hälsa och miljön. Inventeringen sker enligt en prioritering som baseras på nedanstående kriterier. På detta sätt förutser kommunen att uppnå minskade utsläpp av näringsämnen och minskad risk för smittspridning från enskilda avlopp på kortast möjliga tid.

- Sjöar och vattendrags status enligt vattenmyndigheten.
- Tätbebyggda områden/kluster med bostadshus.
- Bebyggelse nära sjöar, framförallt de stora sjöarna där belastningen är hög.
- Klagomål/information som inkommit.
- Vattenskyddsområden.

Inventering av enskilda avlopp sker kontinuerligt. Standarden varierar från enkla slambrunnar och torrtoaletter till minireningsverk. Knappt hälften av avloppsanläggningarna har vid inventeringen bedömts inte uppfylla dagens krav på rening. Dessa behöver därför åtgärdas varför särskild vikt på uppföljande åtgärder bör prioriteras.

Miljöenheten informerar Vatten och avfallsavdelningen om de vid inventeringsarbetet upptäcker bebyggelseområden där VA-försörjningen är osäker och kan behöva lösas genom anslutning till den allmänna VA-anläggningen.

Tillsynen av större gemensamma enskilda avloppsanläggningar, mellan 25 till 200 pe, sker utifrån miljöbalken.

6.3 Bebyggelseutveckling och exploatering

- *Gränser för befintliga verksamhetsområden ska regelbundet ses över och där det bedöms motiverat anpassas verksamhetsområdet*
- *Kommunen ska tydligt kommunicera till medborgarna vilka områden som inom överskådlig framtid inte är aktuella för anslutning till allmän VA-försörjning, vilka områden där anslutning kan komma att bli aktuell på sikt samt i vilka områden anslutning planeras*

En god samordning mellan miljöenheten och plan och byggenheten är en viktig förutsättning för att få ett bra resultat. Bebyggelseplanering utanför verksamhetsområdet för allmänt VA kräver alltid en noggrann VA-utredning i ett tidigt skede. Utredningen bör ta hänsyn till möjligheter att inrätta gemensamhetsanläggning för vatten och avlopp. Kommunen måste göra ett avvägande om exploatering ska tillåtas där det bedöms kunna utvecklas till en bebyggelse där kommunen har skyldighet att ordna allmän VA. Övergripande strategier och inriktningar för bebyggelse beskrivs i ÖP. Förutsättningar för att få bygga på landsbygden är bland annat hållbara lösningar för VA-försörjning.

6.3.1 I väntan på VA-utbyggnad

Vid planeringen för framtida verksamhetsområden behöver kommunen utöver själva VA-utbyggnaden också planera för hantering av situationen ”i väntan på allmän VA-utbyggnad”. Kommunens hantering beror på tidsaspekten, det vill säga när den planerade utbyggnaden kan förväntas bli. Vid förfrågningar ska kommunen informera om de planer som finns för vatten och avlopp.

6.4 Information och stöd kring enskilt VA

- *Kommunens invånare ska ha tillgång till tydlig och lättförståelig information i VA-frågorna*

Livsmedelsverkets allmänna råd om enskild dricksvattenförsörjning anger vad som normalt kan krävas av den som ansvarar för en enskild brunn. På Livsmedelsverkets webbplats finns information både om vad som gäller för större dricksvattenproducenter och för mindre enskilda anläggningar. Fastighetsägare kan även få rådgivning av Miljöenheten.

Det är, enligt förvaltningslagen, Miljöenhetens uppdrag att verka rådgivande åt fastighetsägare när de ska anlägga en ny avloppsanläggning. Miljöenheten ger information bland annat i samband med tillsyn av enskilda avlopp. Rådgivningen får dock inte ge avkall på Miljöenhetens oberoende roll som tillsynsmyndighet. För fastighetsägare går det även att få samlad information via *avloppsguiden.se*. Där finns uppgifter om olika tekniker för småskalig avloppsrening, lagstiftning med mera.

7. Plan för utbyggnad av allmänt VA

7.1 Behov av allmänt VA

Det är § 6 LAV som styr kommunens skyldigheter att ordna med vattenförsörjning eller avlopp om det krävs med hänsyn till människors hälsa eller miljön. Skyldigheten begränsas till när det behövs i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse. Det finns ingen definitiv definition av vad ett större sammanhang innebär, men enligt rättspraxis innebär det en samlad bebyggelse på cirka 20 - 30 fastigheter eller fler. Det kan däremot vara färre beroende på hur nära fastigheten eller gruppen av fastigheter ligger ett annat större sammanhang. Är det tillräckligt nära kan de anses ingå i samma större sammanhang. När det gäller att inrätta verksamhetsområde för miljöns

eller hälsans skull kan så få fastigheter som 10 fastigheter, enligt praxis, utgöra ett eget större sammanhang där närheten till andra fastigheter inte spelar någon roll.

Beslut om inrättande av verksamhetsområde för allmänt VA tas av kommunfullmäktige.

Kinda kommun har genomfört en utredning för att se om ytterligare bebyggelsegrupper har behov av att omfattas av verksamhetsområde för vatten och/eller avlopp. Utredningen utgick från befintliga förutsättningar vilket innebär att om förändringar sker, exempelvis genom förändrade planbestämmelser eller nya förutsättningar i översiktsplanen, kommer denna utredning behöva revideras.

De bebyggelsegrupper som identifierades ha ett behov av ytterligare utredning är belägna längs Järnlundens västra strandlinje samt i och kring Opphem. I övriga områden bedöms det inte föreligga något kommunalt ansvar men beroende på utvecklingen kan förutsättningarna ändras och behov av en gemensam lösning uppstå. Kommunen behöver regelbundet följa upp områdena och om behov uppstår planera in dem för utbyggnad av allmänt VA.

Huvuddelen av VA-utbyggnaden finansieras av avgifter. För att kunna genomföra Vattentjänstplanen på ett bra sätt krävs också finansiering från skattekollektivet i form av underlagsutredningar och framtagande av rutiner och liknande.

7.2 Förutsättningar för VA-utbyggnad

7.2.1 Fastigheter i anslutning till befintliga verksamhetsområden

De fastigheter som är i nära anslutning till befintligt verksamhetsområde, så kallade randfastigheter, kan anses ingå i det större sammanhanget men utredning för varje specifikt område krävs. Det går dock inte att enbart titta på avstånd från befintligt verksamhetsområde, utan varje randfastighet/bostadsområde behöver utredas utifrån miljö- eller hälsomässigt behov, förutsättningar för VA, lämplighet och eventuella specifika omständigheter i området.

7.2.2 Utbyggnadsplan för befintlig bebyggelse

När ett beslut om verksamhetsområde fattas medför det att gällande detaljplaner i området bör ses över. Detaljplanebestämmelser gällande VA behöver anpassas till nya förutsättningar och tillfälle ges att generellt anpassa bestämmelser till dagens behov och krav. Det kan till exempel gälla att utöka byggrätten i ett område för att möjliggöra permanentboende. Denna typ av detaljplanearbeten bör prioriteras så att begränsningar i planbestämmelserna inte motverkar möjlig utveckling när en ny VA-anläggning tas i drift.

I kommunen finns ett antal exploateringsområden samt redan detaljplanerade områden som ännu inte är utbyggda.

7.3 Genomförande av VA-utbyggnad

Inför varje utbyggnadsprojekt måste finansieringen utredas. Utredningen bör ta hänsyn till hur VA-verksamhetens ekonomi påverkas på kort och lång sikt, det vill säga de konkreta utbyggnadsplanerna bör kompletteras med en analys av vilka följdinvesteringar som också blir aktuella.

Berörda fastighetsägare bör alltid få information i god tid innan utbyggnaden av allmänt VA påbörjas i deras område. Information förmedlas sedan löpande under processen.

7.3.1 Tekniska förutsättningar

Inför beslutet måste noggrannare utredningar ske angående vilka vattentjänster (dricksvatten, spillvatten och/eller dagvatten) som ska ingå i verksamhetsområdet samt mer fördjupat undersöka vilka fastigheter som ska ingå. I samband med förstudien behöver utredningar kring kapaciteten i den befintliga VA-anläggningen även ske.

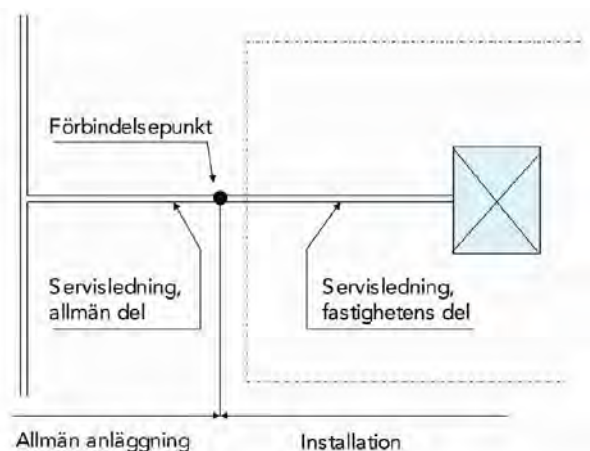
Eftersom utredning och utbyggnad kräver ekonomiska resurser samtidigt som anläggandet av ledningar påverkar områdets miljö är det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv fördelaktigt att ett utbyggnadsområde ansluts till både dricks- och spillvatten. För dricksvattnet kan det finnas möjlighet både för föreningen/ägaren av gemensamhetsanläggning som en enskild fastighetsägare att behålla sitt interna ledningsnät alternativt dricksvattentäkt. För att det ska vara möjligt måste föreningen/ägaren eller fastighetsägaren bevisa att det enskilda vattnet är lika bra eller bättre än det kommunala vattnet.

Behovet av allmän dagvattenhantering kommer att utredas men i normalfallet finns inget behov av allmänt dagvattennät i glesare bebyggelse.

7.3.2 Finansiering

Varje fastighetsägare som ansluts till allmänt VA ska betala en anslutningsavgift, även kallad anläggningsavgift. Avgiften är individuell och beror bland annat på hur många bostadsenheter som finns på fastigheten och hur stor fastigheten är till ytan. Hur stor avgiften blir regleras i kommunens VA-taxa. Avgiften ska betalas när kommunen meddelat förbindelsepunkt (den punkt som reglerar ansvarsförhållandet mellan VA-huvudmannen och fastighetsägaren), vilket sker när ett område är färdigutbyggt, besiktigt och godkänt. Fastighetsägaren ansvarar själv för att dra in ledningar till sina byggnader på fastigheten.

Anläggningsavgiften ska täcka de kostnader som utbyggnaden ger upphov till. En förutsättning för att VA-verksamheten ska kunna finansieras är att den obligatoriska avgiftsskyldigheten inom det kommunala VA-verksamhetsområdet behålls. Generellt kan sägas att VA-kollektivet gynnas av att fler fastigheter blir anslutna eftersom huvuddelen av kostnaderna i verksamheten är fasta. Om ett visst utbyggnadsområde är väsentligt dyrare att ansluta än övriga områden i kommunen kan det bli aktuellt med sär taxa, som då innebär högre avgifter för fastighetsägarna i just det området.

Figur 6. Förbindelsepunkt placeras normalt cirka 0,5 meter utanför fastighetsgräns.

Efter att fastigheten blivit ansluten och vattenmätare är installerad av kommunen betalar fastighetsägaren bruksavgift.

Enligt lagstiftningen kan en fastighetsägare ha rätt till ersättning för onyttigbliven enskild VA-anläggning när allmänt VA byggs ut till fastigheten. Bedömning sker i varje enskilt fall och behöver hanteras i ett tidigt skede. Om ersättning utgår beror ersättningens nivå på anläggningens ålder, skick och vilka kostnader fastighetsägaren haft för anläggningen. Kinda kommun ersätter befintlig anläggning som blivit onyttig i samband med utbyggnad med 10-års ekonomisk avskrivningstid. Riktlinjer för inlösen av onyttigbliven avloppsanläggning ska tas fram.

7.4. I väntan på allmän VA-utbyggnad

I områden där utbyggnad av allmän VA-försörjning är planerad men ännu inte genomförd kan frågor om enskilda vatten- och avloppslösningar komma i samband med bygglovsprövningar, ansökan om nya avloppsanläggningar eller i samband med områdesvis tillsyn. Där behöver tillsynen samordnas med utbyggnadsplanen.

Vid planeringen för framtida verksamhetsområden behöver kommunen utöver själva VA-utbyggnaden också planera för hantering av situationen ”i väntan på allmän VA-utbyggnad”. Kommunens hantering beror på tidsaspekten, det vill säga när den planerade utbyggnaden kan förväntas bli.

7.4.1 Utbyggnad på kort och medellång sikt

Beslut om planläggning bör tas för samtliga områden där det är tänkt att kommunalt VA ska byggas ut inom 10 år. Verksamhetsområde för VA bör inrättas i samband med att detaljplaner antas. I vissa områden, med lämpliga förutsättningar såsom att en mycket marginell nyexploatering kan tillkomma, kan eventuellt verksamhetsområdet utvidgas utan föregående planläggning. Även för dessa områden bör dock en utredning som undersöker konsekvenserna tas fram innan beslut fattas.

Tillsyn av befintliga avloppsanordningar inom dessa områden kommer inte att prioriteras. Avloppsanläggningar med allvarlig risk för påverkan på hälsa och miljö måste dock åtgärdas omgående. Insatsen ska vara skälig och anpassas till riskbild och tidpunkt för anslutning. Tillstånd kan vara tidsbegränsade, med rekommendation att ansluta sig till kommunalt VA när förutsättningar finns. Även val av lösning på avlopp i väntan på allmänt VA är fastighetsägarens eget, men information och stöd till fastighetsägare ges från Miljöenheten.

7.4.2 Utbyggnad på lång/längre sikt

Inom områden där kommunalt VA ska byggas ut längre fram än 10 år gäller följande riktlinjer:

- Nya planområden som innebär nya bostäder ska undvikas.
- Uppförande av enstaka nya bostäder prövas från fall till fall genom förhandsbesked¹.
- Tillbyggnader av befintliga bostäder bör kunna prövas i bygglov.

Nya tillstånd för enskilda avloppsanläggningar för befintliga bostäder bör tidsbegränsas. Det kan bli aktuellt med inventering och sanering med krav på förbättring av undermåliga anläggningar inom dessa områden, framför allt de som ligger i den senare delen av tidsperioden.

¹ Om den som avser att vidta en bygglovspliktig åtgärd begär det, ska byggnadsnämnden ge ett förhandsbesked i fråga om åtgärden kan tillåtas på den avsedda platsen. (PBL 5:17, SFS 2010:900)

7.5 Bevakningsområden

Bevakningsområden är de områden som i dagsläget inte bedömts vara aktuella att anslutas till det allmänna nätet. Områdena hålls under bevakning ifall förutsättningar förändras. Områden som faller utanför kommunens ansvar möjlighet att bilda en gemensamhetsanläggning och ansluta mot det allmänna nätet om det finns förutsättningar för detta.

8. Konsekvenser av Vattentjänstplanen

Nedan sammanfattas de konsekvenser (resultat) som Vattentjänstplanen kommer att ge upphov till när den genomförs.

8.1 Konsekvenser för kommunens arbete

- Ökad kunskap om den allmänna anläggningen och en bra samordning mellan berörda avdelningar och bättre kunskap om kommunens framtida utveckling ger förutsättningar för att bedriva en mer effektiv verksamhet.
- Fler åtgärder medför ökad arbetsbelastning vilket kan leda till att det behövs ökade personalresurser.

8.2 Tekniska konsekvenser

- Tillräcklig kapacitet i dricksvattenförsörjningen.
- Tillräcklig kapacitet för spillvattenhanteringen.
- Ledningsförnyelse ger mindre tillskottsvatten och färre läckor.
- Optimerade processer.
- Energieffektivisering.

8.3 Ekonomiska konsekvenser

- Investeringar i den allmänna anläggningen kommer sannolikt att påverka taxan.
- Jämnare taxeutveckling med bättre planering.
- Långsiktig ekonomisk planering minskar risk för höga oförutsedda kostnader i ett senare skede.
- Ökad kunskap om risker gör att oförutsedda kostnader kan förebyggas.

8.4 Miljömässiga konsekvenser

- Minskade klimatutsläpp i och med klimatneutral VA-bransch.
- Större fokus på uppströmsarbete medför bättre slamkvalitet och minskad föroreningsbelastning på recipienter.
- Minskat tillskottsvatten sparar energi vid rening och transport.
- Minskad bräddning ger mindre utsläpp av föroreningar och näringsämnen.
- Minskat antal läckor minskar slöseri av dricksvatten.
- Förbättrad dagvattenhantering minskar föroreningsbelastningen på recipienter.
- Minskat näringsläckage från enskilda avlopp minskar föroreningsbelastningen på recipienter.

8.5 Sociala konsekvenser

- Förbättrad ekonomisk styrning bidrar till ökad förutsägbarhet vad gäller kostnader för fastighetsägarna.
- Bättre arbetsmiljö när personalen kan genomföra projekt enligt planering.
- En gemensam målbild inom kommunen gör att informationen till invånare blir tydligare. Därmed minskar osäkerheten för boende gällande framtida utveckling inom områden.
- Vattentjänstplanen gör det enklare att ge tydliga besked till invånare och bidrar till en bättre arbetsmiljö.
- Vattentjänstplanen leder till effektivare arbetssätt och ökat samarbete mellan förvaltningarna.
- Vattentäkter med vattenskyddsområden stärker skyddet av dricksvatten i nutid och i framtid.
- Införande av reservvattentäkter ger en säkrare vattenförsörjning.

Bilaga 1 - Åtgärder

Nedan finns en sammanställning över åtgärder, tidplan för när de ska genomföras och en kostnadsuppskattning. Bilagan är ett levande dokument som uppdateras kontinuerligt.

Övergripande åtgärder för den allmänna VA-anläggningen				
Åtgärd	Kommentar	Tidplan	Ansvarig	Kostnad
Samordna översiktsplanen och Vattentjänstplanen.	Stöd vid planering, exploatering, bygglov och tillståndsgivning. Politisk och förvaltningsövergripande samsyn på kommunens utveckling.	2024→	VA/Plan	-
Aktualisera Vattentjänstplanen.	Vart fjärde år enligt lag.	2028, 2032	VA	-
Ta fram en långsiktig åtgärds- och investeringsplan för minst 10 år.	Vilka större projekt som behöver genomföras respektive år och dess kostnad. Investeringsplanen ger underlag till investeringsbudgeten som i sin tur ligger till grund för VA-taxan.	2023- 2024	VA	-
Utreda möjligheten att samverka och/eller samarbeta med andra kommuner.	För att stärka organisationen samt öka kompetensen på Vatten och avfallsavdelningen.	2024→	VA	-
Utbilda och ordna studiebesök för politiker.	Förståelse för VA-försörjningen. Politisk förankring av Vattentjänstplanen.	2024→	VA	30 tkr
Arbeta med initiativet: Klimatneutral VA-bransch 2030.	Kommunen har anslutit sig till Svenska Vattens initiativ och gör klimatberäkningar för att kunna minska klimatpåverkan.	2022→	VA	?
Informera om VA och Vattentjänstplanen.	På kommunens hemsida, på sociala media, via studiebesök, artiklar i lokalpressen m.m. osv.	2024→	VA/Miljö	-
Åtgärder gällande verksamhetsområde				
Åtgärd	Kommentar	Tidplan	Ansvarig	Kostnad
Anpassa och se över verksamhetsområden.	Efter behov för att ha aktuella verksamhetsområden.	Årsvisa beslut vid behov	VA	-
Ansluta sk randfastigheter till allmänt VA.	Fastigheter nära befintligt verksamhetsområde.	2024→	VA	-
Informera om planerade anslutningar till verksamhetsområden.	Invånarna ska veta om och när de eventuellt kan bli anslutna till kommunalt VA	2024→	VA	-

Åtgärder gällande dricksvatten				
Åtgärd	Kommentar	Tidplan	Ansvarig	Kostnad
Ta fram en långsiktig åtgärds-, investerings- och underhållsplan för minst 10 år för befintliga vattenverk.	Säkerställa leveranssäkerhet och kvalitet för abonnenterna samt uppfylla Livsmedelsverkets krav. Ökat investeringsbehov.	2023-2024	VA	-
Revidera och nybilda vattenskyddsområden för kommunala vattentäkter	Uppdatering av skyddsområden och föreskrifter för nuvarande vattenskyddsområden så att det stämmer överens med nutida förhållanden och lagkrav. Inrätta nya skyddsområden för täkter där det saknas idag.	2027-2029	VA	500-1000 tkr
Söka tillstånd för uttag av vatten för vattenverk som saknar det.	Vattentäkterna i Björkfors, Hycklinge, Rimpforsa och Ydrefors saknar tillstånd för uttag av vatten	2027-2029	VA	Ca 500 tkr/vattenverk
Ta fram nödvattenplan och genomför regelbundet övningar	Säkra nödvattenförsörjning vid krislägen. Berör flera olika förvaltningar.	2024→	Säkerhet/VA	-
Utreda möjligheter till reservvattenförsörjning	Hur reservvattenförsörjning ska genomföras för att ge höjd säkerhet i leverans av dricksvatten.	2024	VA	500 tkr
Fastställa reservvattentäkt(er)	Vilka täkter som blir aktuella beror på vad utredning om reservvatten kommer fram till. Vattendom, vattenskyddsområde, ev. ledningar och andra fasta installationer.	2026	VA	?
Ta fram en plan för brandvatten.		2027	VA/Räddningstjänst	

Åtgärder gällande spillvatten				
Åtgärd	Kommentar	Tidplan	Ansvarig	Kostnad
Ta fram en långsiktig åtgärds-, investerings- och underhållsplan för minst 10 år för befintliga reningsverk.	Säkerställa god reningskapacitet, möjligheter att klara utsläppsvillkor samt uppfylla Miljöbalkens krav. Ökat investeringsbehov.	2024→	VA	-
Ansöka om nytt tillstånd för Kisa ARV enligt Miljöbalken.	Kisa reningsverk har tillstånd enligt miljöskyddslagen (beviljat 1995).	2022-2024	VA	500 tkr
Utöka kapaciteten i Rimforsa ARV.	För att klara befolkningsökning utifrån den nya översiktsplanen.	2027→	VA	?
Slamhantering	Diskussioner pågår på nationell nivå om slam ska få användas på åkermark och som fosforåterföring.	2023→	VA	-
Ta fram en handlingsplan för uppströmsarbete	Minimera förekomsten av farliga ämnen i spillvattnet och slammet.	2022→	VA	-
Åtgärder gällande distribution				
Åtgärd	Kommentar	Tidplan	Ansvarig	Kostnad
Utreda kapacitet och flöden i ledningsnäten i Rimforsa	Undersöka hur många fler hushåll som kan kopplas på befintligt ledningsnät. Hänsyn behöver tas till hur klimatförändringar.	2022→	VA	300 tkr
Genomföra systematisk läcksökning i dricksvattennätet.	Minska utläckage av dricksvatten samt inläckage i spillvattenledning.	2023→	VA	-
Genomföra filmning av utvalda delar av ledningsnätet.	Åtgärder för att minska mängden tillskottsvatten till ledningsnätet. Minska belastningen på reningsverken.	2023→	VA	200 tkr
Bygga ut VA till nya bostadsområden	Projektering av ledningar	Löpande	VA	-
Göra en systematisk förnyelse av ledningsnätet enligt Svenskt Vattens modell.	Minska utläckage av dricksvatten samt inläckage i spillvattenledning.	2024→	VA	-

Åtgärder gällande dagvatten och skyfall				
Åtgärd	Kommentar	Tidplan	Ansvarig	Kostnad
Ta fram Riktlinjer för dagvatten vid nybyggnation.	Riktlinjer för dagvatten där det bland annat ska framgå vad som ska ingå i en dagvattenutredning för en detaljplan.	2023	VA, Plan, Miljö	-
Informera fastighetsägare om dagvatten.	Information till fastighetsägare om dagvatten, både villaägare och flerbostadshusägare.	2023→		
Utreda behov av dagvattenåtgärder och ta fram en åtgärdsplan.	För att skydda vattendrag och sjöar. Drift och underhållsplan ska ingå i åtgärdsplanen.	2028	VA/Miljö	200 tkr
Ta fram en åtgärdsplan för befintlig bebyggelse.	Utifrån skyfalls- och översvämningsskarteringar. Högst prioritet för Rimforsa.	2025→	Plan/VA	200 tkr
Tillämpa skyfalls- och översvämningsskarteringen i planering av ny bebyggelse.	Löpande arbete som ingår i den fysiska planeringen både på strategisk nivå och konkret i varje detaljplan.	2023→	Plan	-
Ta fram en konsekvensanalys.	För klimatpåverkan på den allmänna VA-anläggningen	2025	VA	200 tkr
Ta fram en åtgärdsplan.	Med skyddsåtgärder för den allmänna VA-anläggningen	2026	VA	200 tkr
Ta fram dagvatten- och skyfallsutredningar i detaljplaner.	Löpande arbete som ingår i den fysiska planeringen.	2023→	Plan	-
Åtgärder gällande bebyggelseutveckling och exploatering				
Åtgärd	Kommentar	Tidplan	Ansvarig	Kostnad
Ta fram detaljplaner.	Förutsättningarna för VA klarläggs innan detaljplanearbete påbörjas. Tidsperspektivet för utbyggnad är en viktig aspekt. Finansiering behöver utredas innan beslut om ett nytt område fattas.	2023→	VA, Plan	-
Utreda områden som ev. ska omfattas av verksamhetsområde för dricks- eller spillvatten.	Det finns inga ytterligare områden som i nuläget bör omfattas av verksamhetsområde. Eventuellt kan bebyggelse längs Järnlundens västra strand samt i och kring Opphem bli aktuella, men ytterligare utredning krävs.	2025→	VA	?

Åtgärder gällande VA-ekonomi				
Åtgärder	Kommentar	Tidplan	Ansvarig	Kostnad
Göra regelbunden översyn av taxan enligt Svenskt vattens taxemodell.	Säkerställa finansiering av den allmänna VA-anläggningen över tid.	2024→	VA	-
Göra en långsiktig plan för taxeutveckling.	Skapa grunder för långsiktig finansiering och skapa ekonomisk framförhållning inför kommande investeringar. Politisk samsyn är en förutsättning.	2024→	VA	-
Kommunicera "VA-nytta"	Visa abonnenterna vad taxan används till.	2024→	VA	-
Åtgärder gällande enskilt dricksvatten				
Åtgärd	Motiv	Tidplan	Ansvarig	
Inrätta vattenskyddsområde för större enskilda gemensamma vattentäkter.	Skydda vattentäkter från föroreningar. Öka tryggheten för invånare som är med i vattensamfälligheter/föreningar. Höja leveranssäkerheten av dricksvatten. Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet.	2027→	Miljö	
Utföra tillsyn av gemensamma anläggningar	Uppföljning av dricksvattenlagstiftningens krav	Löpande	Miljö	
Åtgärder gällande enskilda avlopp				
Åtgärder	Motiv	Tidplan	Ansvarig	
Utföra regelbunden tillsyn av enskilda avlopp	Uppföljning av miljöbalkens krav	Löpande	Miljö	
Utföra tillsyn av gemensamma anläggningar.	Uppföljning av miljöbalkens krav	Löpande	Miljö	

Åtgärder gällande bebyggelseutveckling och exploatering kopplat till enskilda avlopp			
Åtgärd	Motiv	Tidplan	Ansvarig
Göra en utredning om Opphem och Järnlundens västra strand.	Behov av kommunalt VA	2023 (med nya ÖP)	Plan, VA
Göra en plan för utbyggnad av kommunalt VA.	Kommunen saknar i dagsläget politisk fastställd plan för om, och i så fall hur, utbyggnaden av den allmänna VA-försörjningen utanför dagens verksamhetsområden ska genomföras och hanteringen av anläggningar innan utbyggnationen är klar.	2023 (samordnat med nya ÖP)	Plan, VA
Ansluta randfastigheter samt ta fram av riktlinjer.	Fastigheter i anslutning till verksamhetsområden bör ingå i verksamhetsområdet. Riktlinjer behöver tas fram för hur arbete med randfastigheter ska ske och värderas.	Löpande	Miljö
Åtgärder gällande utbyggnad av allmänt VA			
Åtgärd	Motiv	Tidplan	Ansvarig
Ta fram riktlinjer för inlösen av onyttigbliven avloppsanläggning.	Ersättning för onyttigbliven enskild VA-anläggning när allmänt VA byggs ut till fastigheten. Ersättningens nivå beror på anläggningens ålder, skick och vilka kostnader fastighetsägaren haft för anläggningen.	2023- 2024	VA

Bilaga 2 - Begreppsförklaring

§ 6-områden Med §6-områden avses i detta dokument områden belägna utanför verksamhetsområde för allmän VA-försörjning med relativt tät bebyggelse. Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön finns behov av förändrad VA-försörjning i dessa områden kan kommunen, i enlighet med § 6 i Vattentjänstlagen (Lag om allmänna vattentjänster, 2006:412), vara skyldig att bilda verksamhetsområde och ordna allmän VA-försörjning så att behovet tillgodoses.

ABVA Allmänna Bestämmelser för brukande av den allmänna Vatten- och Avloppsanläggningen. Fastställda föreskrifter/bestämmelser för användningen av den allmänna VA-anläggningen i kommunen. De allmänna bestämmelserna utgör en form av normgivning som kommunen bestämmer ensidigt, dvs. det krävs inte något avtal med fastighetsägaren för att bestämmelserna ska bli bindande.

Allmän VA-försörjning (Allmänt VA) En VA-anläggning över vilken en kommun eller kommunalt bolag är huvudman (ansvarar) och som har ordnats och används för att uppfylla huvudmannens skyldighet enligt LAV. I den allmänna VA-anläggningen ingår ledningsnät, pumpstationer samt andra anordningar, som krävs för att VA-anläggningen ska fungera på avsett sätt. Benämns också som allmänt VA.

Avloppsvatten Ett gemensamt namn på dagvatten, dränvatten och spillvatten.

Avlopp I LAV definieras avlopp som: "Bortledning av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse eller från en begravningsplats, bortledning av spillvatten eller bortledning av vatten som har använts för kylning." I miljöbalken definieras avloppsvatten som: "Spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som använts för kylning, vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom detaljplan som inte görs för en viss eller vissa fastigheters räkning, eller vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats."

BDT-vatten Står för bad-, disk- och tvättvatten och är ett samlingsnamn för allt avloppsvatten från hushåll förutom toalettvatten.

Bräddning Innebär att avloppsvatten (ofta till stora delar bestående av dagvatten) tillfälligt släpps ut obehandlat till recipienten till följd av att ledningsnät eller reningsverk är överbelastat och vattenmängden är större än vad VA-systemet klarar av, till exempel vid extrema skyfall.

Dagvatten Tillfälligt avrinnande vatten, t ex regnvatten och smältvatten, från tak och vägar m.m., samt framträngande grundvatten.

Dränvatten (dräneringsvatten) Vatten som kommer från dränering av husgrunder och utdikningsområden.

Detaljplan Plan för hur mark och vatten ska användas inom ett mindre område, från enstaka fastighet till mindre stadsdel.

Dräneringsvatten Mark- och grundvatten som avleds från exempelvis byggnadsgrunder eller som läcker in i otäta ledningar.

Duplikatsystem Avloppssystem där spillvatten och dagvatten avleds i separata ledningar.

Enskild VA-försörjning (Enskilt VA) En VA-anläggning som inte är ansluten till den allmänna VA-anläggningen. För den enskilda anläggningen ansvarar den eller de fastigheter som nyttjar anläggningen.

Fastighetsägare Inom allmänna verksamhetsområden för vatten och avlopp är fastighetsägaren skyldig att följa ABVA och har ansvar för de anläggningar som krävs för att fastigheten ska kunna kopplas samman med den allmänna VA-anläggningen. Fastighetsägare är också skyldig att erlägga avgift i enlighet med gällande VA-taxa. Fastighetsinnehavare har samma rättigheter och skyldigheter som fastighetsägare i detta sammanhang.

Gemensamhetsanläggning Gemensamhetsanläggningar för VA är en form av VA-lösning när två eller flera fastighetsägare går ihop för att driva en gemensam vatten- och/eller avloppsanläggning. Bildas vid en lantmäteriförrättning med stöd av Anläggningslagen (1973:1149). Anläggningen tillhör de fastigheter som samverkar och påverkas därför inte om dessa byter ägare. Gemensamhetsanläggningen förvaltas oftast av en samfällighetsförening, där de deltagande fastigheternas ägare är medlemmar.

Grundvatten Allt vatten som finns under markytan i den mättade zonen och som står i direkt kontakt med marken eller underliggande jordlager.²

Kombinerat system Avloppssystem där dagvatten och spillvatten avleds i samma ledning.

LAV Lagen om allmänna vattentjänster, SFS 2006:412. Kallas ibland även för vattentjänstlagen.

LOD Lokalt Omhändertagande av Dagvatten. Innebär att dagvatten tas om hand där det bildas, exempelvis genom att det används för bevattning, infiltreras i marken eller fördröjs i damm.

Miljö kvalitetsnormer (MKN) Miljö kvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel för att reglera diffusa utsläpp. Det finns miljö kvalitetsnormer för buller, luft och vattenkvalitet. Miljö kvalitetsnormer för vatten gäller alla vattenförekomster och kan förenklat beskrivas som ett måltillstånd som ska uppnås vid en viss tidpunkt.

Nödvatten Vatten för dryck, matlagning och personlig hygien som distribueras utan att nyttja det ordinarie ledningsnätet. Det kan istället ske med tankar eller tankbilar.

PBL Plan- och bygglagen, SFS 2010:900.

Personekvivalent (Pe) Anger den genomsnittliga mängd föroreningar i avloppsvatten som en person ger upphov till per dag. 1 pe motsvarar 70 g BOD7/person och dygn.

Recipient Sjö, vattendrag, kustvatten eller grundvatten som är mottagare för dagvatten eller spillvatten.

Reservvatten Dricksvatten som distribueras via det ordinarie ledningsnätet men från annan produktionsanläggning än den ordinarie.

Servisledning Ledning som sammanbinder en fastighet med en förbindelsepunkt på det allmänna ledningsnätet.

Slamavskiljare Slamavskiljare används som förbehandling vid rening av avloppsvatten. I slamavskiljaren avskiljs grövre partiklar i avloppsvattnet.

Spillvatten Avloppsvatten från hushåll och industrier (inkluderar inte dagvatten). Spillvatten från hushåll består av WC-, bad-, disk- och tvättvatten.

Tillskottsvatten Vanligtvis dagvatten, dränvatten och/eller grundvatten som genom felkopplingar och inläckage belastar spillvattenledningar och avloppsreningsverk.

² Ramdirektivet för vatten (200/60/EG)

Uppströmsarbete Förebyggande arbete för att lokalisera och därmed minska mängden miljöstörande ämnen som hamnar i avloppsvattnet.

VA Förkortning för vatten och avlopp.

VA-anläggning En anläggning, verk och ledningsnät, som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.

VA-försörjning Ordning av dricksvatten och spillvatten samt vid behov även dagvatten och dränvatten.

VA-huvudman Den som äger en allmän VA-anläggning och ansvarar för VA-verksamheten juridiskt och ekonomiskt.

VA-kollektiv Alla fastigheter som är anslutna till allmänt VA är en del av VA-kollektivet.

Vattenförekomst Exempelvis en sjö, en åsträcka, ett kustvattenområde eller grundvatten som pekats ut inom arbetet med vattenförvaltningen.

Vattenskyddsområde Ett geografiskt fastställt område till skydd för en vattenförekomst med betydelse för vattentäkt, antingen för en existerande vattentäkt eller för en möjlig framtida vattentäkt. Till varje vattenskyddsområde finns fastställda föreskrifter som reglerar vad som inte är tillåtet.

Vattentäkt Sjö, vattendrag eller grundvattenkälla där vatten tas till dricksvattenförsörjning.

Verksamhetsområde Allmänna vatten- och avloppstjänster bedrivs inom ett fastställt geografiskt område (verksamhetsområde) inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller skall ordnas genom en allmän VA-anläggning.

Översiktsplan (ÖP) Kommuntäckande plan som redovisar grunddragen i kommunens mark- och vattenanvändning samt framtida bebyggelseutveckling.